

Ks. Czesław Krakowiak

Komunia święta pod dwiema postaciami

Komentarz do wypowiedzi Kongregacji

Na mocy Konstytucji o Liturgii Soboru Watykańskiego II została przywrócona w Kościele łacińskim Komunia św. wiernych pod dwiema postaciami, w ograniczonym zakresie i w ściśle określonych przypadkach (por. KL 55)¹. Te wypadki, kiedy za zezwoleniem biskupa można udzielić Komunii pod dwiema postaciami, zostały wymienione w Instrukcji *Eucharisticum mysterium* z 25.05.1967 r. w numerze 32. Zakres uprawnionych do Komunii św. pod dwiema postaciami został rozszerzony na mocy Instrukcji Kongregacji Kultu Bożego *Sacramentali Communione* z 29.06.1970 r.². Według tej instrukcji poza Stolicą Apostolską także Konferencje Biskupów i ordynariusze miejsca mogą określać, kiedy i komu można Jej udzielać. Należy przy tym zadbać o odpowiednią katechezę przyjmujących. W związku z wydaniem nowego mszału (1970) w *Ogólnym wprowadzeniu* zostały podane zasady doktrynalne i normy szczegółowe obowiązujące przy udzielaniu Komunii św. pod dwiema postaciami (numery 240–253).

1. Pełniejszy znak

Ogólne wprowadzenie z 1970 i 1975 r. stwierdza, że przyjmowanie Komunii św. pod dwiema postaciami nabiera pełniejszego wyrazu ze względu na wymowę znaku (*ratione signis plenior*): forma ta ukazuje w doskonalszym świetle „znak uczty eucharystycznej i jaśniej wyraża wolę dopełnienia nowego i wiecznego przymierza we Krwi Pana; jaśniej także uwydatnia związek istniejący między ucztą eucharystyczną a ucztą eschatologiczną w królestwie Ojca” (nr 240; por. EM nr 32). Komunia św. pod dwiema postaciami jest wiernym wypełnieniem polecenia Chrystusa z Ostatniej Wieczerzy, kiedy ustanowił Eucharystię: „Bierzcie i jedzcie”, „Pijcie z niego wszyscy” (Mt 26,26-27); wskazuje na Eucharystie jako ucztę ofiarną (por. 1 Kor 10,16–22; 11,20); nawiązuje do wydarzeń z historii zbawienia, ofiary i uczty związanej z pierwszym przymierzem (por. Wj 24,11). Wino wyraża uroczysty charakter uczty (por. Ps 23,5; 104,15 Sdz 9,13). Picie kielicha Pana zapowiada uczestnictwo w uczcie eschatologicznej (por. Mt 26,27–29; Łk 22,17-18); kielich jest także znakiem wiecznego przymierza z Bogiem we Krwi Chrystusa (por. Hbr 9,15-22). Mszalne modlitwy po Komunii często nawiązują do przyjęcia Ciała i Krwi Chrystusa jako zapowiedzi i przedsmaku uczty niebieskiej. Powołując się na naukę Soboru Trydenckiego należy wiernym przypominać, że według nauki Kościoła „przyjmuje się całego Chrystusa i prawdziwy Sakrament także pod jedną postacią” (nr 241).

¹ Szczegółowe przepisy oraz sposób udzielania Komunii pod dwiema postaciami zostały ogłoszone dekretem Kongregacji Obrzędów z 7.03.1965 (AAS 57 [1965] 410–412) i zawarte w *Ritus servandus in concelebratione Missae et ritus communionis sub utraque specie*, Watykan 1965.

² AAS 62 (1970) 664–666.

W numerze 242 wyliczono wszystkie przypadki, kiedy w czasie Mszy św. na mocy prawa powszechnego można udzielać Komunii pod dwiema postaciami. Konferencje Biskupów oraz miejscowy ordynariusz mogą także określić inne przypadki.

- 1) dorośli neofici w czasie Mszy, która następuje po chrzcie; bierzmowani dorośli w czasie Mszy związanej z bierzmowaniem; ochrzczeni, których przyjmuje się do wspólnoty kościelnej;
- 2) nowożeńcy w czasie Mszy połączonej z zawarciem małżeństwa;
- 3) diakoni w czasie Mszy ich święceń;
- 4) ksieni w Mszy, w czasie której otrzymują błogosławieństwo; dziewice w czasie Mszy ich konsekracji; osoby, które składają lub odnawiają śluby zakonne, w czasie Mszy połączonej z ich pierwszą profesją, jej odnowieniem i profesją wieczystą oraz ich rodzice, krewni i współbracia zakonnici;
- 5) świeccy pomocnicy misyjni w Mszy, podczas której publicznie otrzymują misję, inne osoby w Mszy, w czasie której otrzymują misję kościelną;
- 6) chory, który przyjmuje Wiatyk, i wszyscy obecni, gdy Mszę odprawia się w domu chorego;
- 7) diakon i usługujący, kiedy spełniają swoje funkcje w czasie Mszy;
- 8) w czasie koncelebry:
 - a. wszyscy, którzy spełniają wówczas rzeczywiste funkcje liturgiczne, a także wszyscy alumni seminarium biorący udział w koncelebrze;
 - b. w swoich kościołach lub kaplicach: wszyscy członkowie instytutów ślubujących zachowanie rad ewangelicznych oraz członkowie innych stowarzyszeń, w których poświęcają się Bogu przez śluby zakonne, ofiarowanie lub przyrzeczenie; oprócz tego wszyscy, którzy stale zamieszkują w domu tych instytutów i stowarzyszeń.
- 9) kapłani, którzy uczestniczą w wielkich obchodach, a nie mogą ani celebrować, ani koncelebrować;
- 10) wszyscy, którzy biorą czynny udział w Mszy celebrowanej w czasie odprawiania przez nich rekolekcji; wszyscy, którzy biorą udział w zebraniu jakiegoś zespołu duszpasterskiego, podczas Mszy, w której wspólnie uczestniczą;
- 11) osoby wymienione w numerach 2 i 4 w czasie Mszy ich jubileuszów;
- 12) chrzestny, chrzestna, rodzice, oraz współmałżonek oraz świeccy katecheci dorosłego neofity w Mszy związanej z jego inicjacją;
- 13) rodzice, członkowie rodziny oraz szczególnieści dobroczyńcy uczestniczący w Mszy nowo wyświęconego kapłana;
- 14) członkowie zgromadzeń w Mszy konwentualnej oraz Mszy zgromadzenia według numeru 76 tego wprowadzenia.

2. Nowe normy udzielania Komunii św. pod dwiema postaciami

Zmienione zasady dotyczące udzielania Komunii pod dwiema postaciami zawiera *Institutio Generalis Missalis Romani* z 2000 r. w numerach 281–287, odsyłając także do odnośnych ksiąg liturgicznych (nr 283). Dawny nr 242 otrzymał więc nowe brzmienie, w którym rozszerzono zakres osób, które z mocy samego prawa, a nie jak dotąd za zgodą biskupa diecezjalnego, mogą przyjmować Komunię św. pod dwiema postaciami.

Celem właściwej interpretacji numeru 283 Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów opublikowała w swoim organie urzędowym „Notitiae”³ wyjaśnienia dotyczące udzielania Komunii św. pod dwiema postaciami. Wyjaśnienia te wraz z komentarzem wydrukowane są w tym numerze „Anamnesis” na s. 47-48.

3. Komunia św. pod dwiema postaciami we wspólnotach parafialnych

II Polski Synod Plenarny w dokumencie o liturgii stwierdza: „Duszpasterze powinni wykorzystywać wszystkie prawne możliwości udzielania Komunii św. pod dwiema postaciami”⁴. Jest to zgodne z OWMR nr 240: „Ze względu na wymowę znaku Komunia święta nabiera pełniejszego wyrazu, gdy jest przyjmowana pod obiema postaciami. W tej bowiem formie ukazuje się w doskonalszym świetle znak Uczty eucharystycznej i jaśniej wyraża się wola dopełnienia nowego i wiecznego przymierza we Krwi Pana; jaśniej też uwydatnia się związek istniejący pomiędzy Ucztą eucharystyczną a ucztą eschatologiczną w królestwie Ojca”. Synod zaś stwierdza krótko: taka forma udzielania Komunii św. „pełniej wyraża ucztę eucharystyczną”⁵. Dlatego Kościół poleca duszpasterzom, aby „zachęcali wiernych, by z większą gorliwością uczestniczyli w obrzędzie, w którym znak Uczty eucharystycznej ukazuje się w pełniejszym blasku” (OWMR 241).

Wszystkie możliwości, kiedy wierni świeccy, po przygotowaniu przez stosowną katechezę mają prawo do Komunii św. pod postacią Chleba i Wina wylicza nr 242 *Ogólnego wprowadzenia do Mszału Rzymskiego* (Poznań 1986).

4. Sposób udzielania Komunii św. pod dwiema postaciami

Ogólne wprowadzenie z 1975 r. przewiduje cztery sposoby udzielania Komunii św. pod dwiema postaciami: przez bezpośrednie picie z kielicha podanego przez diakona (nry 244–245); przez zanurzenie Hostii we Krwi Pańskiej; (*per intinctionem* nry 246–247); picie z kielicha za pomocą rurki (*cum calamo* nry 248–250); przy pomocy łyżeczki (*cum cochlear* nry 251–252). Nie dopuszcza się natomiast, aby komunikujący podchodzili do ołtarza i sami spożywali z Kielicha Krew Pańską. Ten sposób zastrzeżony jest jedynie dla koncelebrujących kapłanów. KPK 1983 w kan. 925 postanawia, że zwykle wierni świeccy przyjmują Komunię św. pod postacią chleba, jednak w określonych przez władzę kościelną wypadkach, także pod postacią Krwi Pańskiej, a w wypadku konieczności, jeśli ktoś nie może przyjąć postaci chleba, tylko pod postacią wina (por. EM 41). Ordynariusz miejsca, na mocy upoważnienia Kongregacji Nauki Wiary z 29.09.1982⁶ może pozwolić na udzielanie Komunii św. pod postacią tylko wina chorym na celiakię.

Zwykle najczęściej Komunii św. udziela się przez zanurzenie albo przez bezpośrednie picie z kielicha (nry 244–245). Zależy to m.in. od liczby przyjmujących Ko-

³ Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, *La Comunione sotto le due specie*, „Notitiae” 37 (2001) 256–258.

⁴ II Polski Synod Plenarny, Poznań 2001, s. 206 nr 93.

⁵ Tamże, s. 195 nr 29.

⁶ AAS 74 (1982) 1298.

munie św. (także kapłanów w koncelebrze). Według OWMR nr 243 c „gdy Komunię pod obiema postaciami rozdziela się przez zanurzenie, należy zadbać, by hostie nie były zbyt cienkie ani też zbyt małe, lecz nieco grubsze niż zazwyczaj, aby po częściowym zanurzeniu ich w Najświętszej Krwi można je było dogodnie rozdzielać”. Szczegółowy opis tego sposobu udzielania Komunii św. zawierają nry 246–247.

Dla sprawnego udzielania Komunii św. pod dwiema postaciami wymagana jest obecność drugiego szafarza, zwyczajnego: prezbiter i diakon, albo nadzwyczajnego: akolita lub nadzwyczajny szafarz Komunii św. Dlatego, aby wypełnić polecenie Synodu i wprowadzić w życie wspólnot wiernych tę formę udzielania Komunii św., konieczna jest obecność i pomoc drugiego szafarza Komunii św. Tym uzasadnia się m.in. zalecenie Synodu, aby w parafiach byli i pełnili swoje funkcje nadzwyczajni szafarze Komunii św. Synod mówi o nadzwyczajnych szafarzach Komunii św. jako „współpracownikach duszpasterzy”⁷; którzy spełniają prawdziwą funkcję liturgiczną⁸ i zanoszą Komunię św. chorem⁹.

Z dokumentu II Polskiego Synodu Plenarnego
Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II

121. Oprócz sakramentalnego gładzenia grzechów należy ukazywać również pozasakramentalne formy pokuty.

Synod przypomina, że duchowni i świeccy zobowiązani są do zachowania dni pokuty, którymi są piątki całego roku i okres Wielkiego Postu. Są one w Kościele specjalnym czasem praktyki pokutnej, zwłaszcza ćwiczeń duchownych, sprawowania liturgii pokutnej, dobrowolnych wyrzeczeń, dzielenia się z potrzebującymi oraz pełnienia dzieł charytatywnych i misyjnych.

Należy zachować wstrzemięźliwość od spożywania mięsa w każdy piątek, chyba że w dniu tym przypada uroczystość, oraz w Wigilię Bożego Narodzenia. Natomiast wstrzemięźliwość i post obowiązują w środę popielcową oraz w Wielki Piątek.

Pokutny charakter Wielkiego Postu wymaga powstrzymywania się od „zabaw hucznych”.

⁷ Tamże, s. 19, nr 29.

⁸ Tamże, s. 192, nr 10; s.205, nr 84.

⁹ Tamże, s. 247, nr 54.

Ks. Czesław Krakowiak

Sakrament pokuty i pojednania w czasie Mszy świętej?

Komentarz do wyjaśnienia Kongregacji

W Rytuale Rzymskim obowiązującym do wydania *Ordo Paenitentiae* w 1974 r. obrzędy sakramenty pokuty, określanego także najczęściej terminem „spowiedź”, składały się jedynie z błogosławieństwa udzielanego penitentowi przed spowiedzią, dwóch krótkich modlitw przed absolicją, rozgrzeszenia i następującej po nim modlitwy. W praktyce często, zwłaszcza w czasie spowiedzi podczas rekolekcji, spowiednicy ograniczali się jedynie do krótkiego pouczenia penitenta, wyznaczenia tzw. „pokuty” i odmówienia formuły absolicji. Przy tym spowiednicy nie byli ubrani w stój liturgiczny (używali jedynie stuły), a do tego spowiadali w czasie całej Mszy św., jakby była ona jedynie „okazją do spowiedzi”. W konsekwencji zarówno bardzo krótki obrzęd sakramentu pokuty, jak i sposób jego sprawowania sprawiały, że w świadomości wiernych, a nawet kapłanów, sakrament ten miał charakter czysto „prywatny”, znajdował się niejako *poza* liturgią Kościoła.

Należałoby się spodziewać, że sytuacja ulegnie zmianie po wejściu w życie odnowionych przez Sobór obrzędów sakramentu pokuty. Tymczasem wydaje się, że wszystko pozostało jak dawniej. Bardzo rzadko duszpasterze korzystają z obrzędów pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem (druga forma), ograniczając się jedynie do „spowiadania”, i to najczęściej w czasie Mszy św. Praktyka taka na pewno nie przyczynia się do dostrzegania w pojednaniu pojedynczych penitentów prawdziwej celebracji liturgicznej.

Tymczasem sakrament pokuty i pojednania jest częścią liturgii Kościoła. Ukazuje to bardzo wyraźnie rytuał *Obrzędy pokuty*.

Istotą celebracji liturgicznej jest dialog między Bogiem a Jego ludem: „w liturgii Bóg mówi do swego ludu, lud zaś odpowiada Bogu przez śpiew i modlitwę” (KL 33). W sprawowaniu liturgii Kościół zawsze wyznaje swoją wiarę, dziękuje Bogu za dar zbawienia przez Jezusa Chrystusa, ofiaruje swe życie jako ofiarę duchową na chwałę Bogu i oczekuje przyjścia Pana (OP nr 7b). To nadaje radosny a zarazem dziękczynny charakter liturgii Kościoła.

W liturgii z natury uczestniczy wiele osób, ale w niektórych wypadkach może ona być sprawowana jedynie przez dwie, a nawet jedną osobę. Tak dzieje się przy sprawowaniu sakramentu pokuty i pojednania (kapłan – penitent), w czasie indywidualnego odmawiania Liturgii Godzin oraz (w wypadkach nadzwyczajnych) we Mszy bez udziału ministranta

Sprawowanie sakramentu pokuty i pojednania, w każdej z trzech przewidzianych przez rytuał form, jest zawsze prawdziwą celebracją liturgiczną, w której działanie Boga i człowieka spotyka się pod osłoną świętych znaków. W każdej z nich występują wszystkie istotne elementy akcji liturgicznej: obrzędy wstępne, proklamacja słowa Bożego (czytania i homilia), właściwy obrzęd sakramentalny, oraz zakończenie i rozesłanie. Najbardziej jest to widoczne w drugiej i trzeciej formie celebracji sakramentu (po-

jednanie wielu penitentów z indywidualną i wspólną spowiedzią i rozgrzeszeniem), chociaż zasadnicza struktura obrzędów zachowana jest także przy pojednaniu pojedynczych penitentów, kiedy liturgię celebrują jedynie kapłan i penitent.

W aktualnym rytuale *Obrzędy pokuty* liturgię sakramentu pokuty i pojednania tworzą następujące elementy:

- przyjęcie penitenta (penitentów),
- liturgia słowa Bożego (przy pojednaniu jednego penitenta – *ad libitum*),
- wyznanie grzechów i przyjęcie zadośćuczynienia,
- modlitwa penitenta wyrażająca jego żal za grzechy i formuła absencji,
- uwielbienie Boga i dziękczynienie za dar przebaczenia grzechów,
- rozesłanie.

Liturgia sakramentu pokuty i pojednania angażuje zarówno kapłana – szafarza jak i penitenta, który w pewnym sensie koncelebruje z kapłanem, ponieważ akt sakramentalny dokonuje się dzięki współdziałaniu kapłana i penitenta. Tworzą go połączone ze sobą akty: penitenta, który w pokorze otwiera się na Boże miłosierdzie, wyznaje swoje grzechy i za nie żałuje oraz działania szafarza, który przyjmuje wyznanie grzechów, udziela pouczenia, określa sposób zadośćuczynienia i w imię Trójcy Świętej oznajmia mu Boże przebaczenie i łaskę pojednania.

W celebracji sakramentu pokuty i pojednania nie chodzi jedynie o spotkanie penitenta – kapłana, ale jest to prawdziwe spotkanie grzesznika z miłosiernym i przebaczącym Bogiem. Głównym działającym jest Bóg, do którego przychodzi należycie usposobiony grzesznik i przez odpowiedź na wezwanie Boże do nawrócenia otrzymuje łaskę pojednania, czyli uświęcenia, oddając w ten sposób Bogu prawdziwy kult w duchu i w prawdzie, a to należy do istoty liturgii Kościoła.

W duchu odnowionej po Vaticanum II liturgii obowiązuje zasada, że w tym samym miejscu i w tym samym czasie nie mogą być sprawowane dwie różne czynności liturgiczne. Odnosi się to nie tylko do celebracji Mszy św. jak dawniej przy tzw. głównym ołtarzu i przy ołtarzach bocznych, czy udzielania chrztu w nawie bocznej, podczas gdy w nawie głównej trwała celebracja Eucharystii. Problemy te zostały rozwiązane przez możliwość koncelebracji Mszy św. oraz złączenie z nią liturgii sakramentu chrztu. W dalszym ciągu istnieje jednak problem sprawowania sakramentu pokuty i pojednania w czasie liturgii mszalnej. Mimo powtarzanych wielokrotnie bardzo wyraźnych zaleceń Stolicy Apostolskiej, aby czas sprawowania tego sakramentu nie pokrywał się z czasem celebracji Mszy św., przyzwyczajenie duszpasterzy i wiernych, czyli „spowiedź” w czasie Mszy św. trwa nadal. Dlaczego? Wydaje się, że nie tylko z przyzwyczajenia, ale także z powodu swoiście rozumianego duchowego dobra wiernych i pewnej „wygody” duszpasterzy. Dobro wiernych rozumie się tutaj w ten sposób, że zawsze w czasie Mszy św. zastaną księdza w konfesjonale. Natomiast nie bierze się pod uwagę faktu, że „spowiedź” w czasie śpiewu, gry na organach, czytań biblijnych i kazania jest często bardzo uciążliwa dla spowiedników, a z pewnością także dla penitentów. Osobny problem pojawia się wtedy, gdy spowiedź odbywa się w czasie niedzielnej lub świątecznej Mszy św., tzn. wtedy, gdy wierni na mocy przykazania obowiązani są do „pobożnego uczestnictwa we Mszy św.”. Nierzadko zdarza się wtedy, zwłaszcza w ostatnie niedziele przed Wielkanocą i Narodzeniem Pańskim, że penitenci jedynie „są” w kościele, ale we Mszy

św. albo tylko częściowo, albo nawet wcale nie uczestniczą, gdyż całą swoją uwagę skupiają na tym, aby „zdążyć wypowiadać się” jeszcze przed Komunią św., a nawet przed zakończeniem Mszy św. Jak jest w takich sytuacjach z wypełnieniem zalecenia Kościoła, aby w liturgii uczestniczyć świadomie, czynnie, pobożnie i owocnie? (por. KL 14). Czy problem ten dostrzegają duszpasterze? Czy przynajmniej sygnalizują go wiernym świeckim? A powinni to czynić, gdyż pytanie o sposób i stopień zaangażowania w uczestnictwo we Mszy św. znajduje się w rachunku sumienia zawartym w rytuale *Obrzędy pokuty*: „Czy odnoszę się ze czcią do niedzieli i świąt Kościoła, do liturgii, a zwłaszcza do Mszy św., uczestnicząc w niej czynnie, pobożnie i uważnie?” (*Obrzędy pokuty*, s. 232-233). Wcześniej na ten problem zwracała uwagę Instrukcja *Eucharisticum mysterium* (nr 35).

Jak zatem rozwiązać problem „spowiadania w czasie Mszy św.”? Najpierw należy zaznaczyć, że ani z litery, a tym bardziej z ducha dokumentów Kościoła nie wynika, że przewiduje się jako zwyczajną praktykę przystępowanie przez wiernych do sakramentu pokuty i pojednania w czasie Mszy św. Zarówno z instrukcji *Eucharisticum mysterium* nr 35; z rytuału *Obrzędy pokuty* nr 13, KPK kan. 986 § 1 jak i cytowanego wyżej wyjaśnienia Kongregacji Kultu Bożego wynika, że duszpasterze nie powinni zaprzestawać „zachęcać i pomagać” wiernym oraz „przywyczajać ich”, aby w miarę możliwości przystępowali do sakramentu pokuty i pojednania „poza czasem i miejscem celebracji Mszy św.”. Na ważność tego problemu wskazuje także II Polski Synod Plenarny. Nie tylko zaleca duszpasterzom, aby ustalili w parafiach stałe dni i godziny posługi w konfesjonale, zwłaszcza w sobotę i przed dniami świątecznymi, ale „uroczyście zobowiązuje wszystkich proboszczów do wprowadzenia codziennej praktyki słuchania spowiedzi poza godzinami sprawowania Eucharystii. Tak jak we wszystkich parafiach istnieje ustalony porządek Mszy świętych, tak też powinny być podawane do publicznej wiadomości godziny dyżurów w konfesjonale” (s. 246 nr 51; por. s. 202 nr 68; s. 210 nr 121).

Na specjalną uwagę zasługuje zasada zawarta w wyjaśnieniu Kongregacji, że w żadnym wypadku nie jest dopuszczalne, aby przewodniczący liturgii mszalnej szedł do konfesjonale i słuchał spowiedzi penitentów.

Ze względu na istniejącą od dawna praktykę i przyzwyczajenie, tak duchownych jak i świeckich, że „księżą spowiadają w czasie Mszy św.” i zanim utrwali się nowy zwyczaj korzystania z tego sakramentu poza Mszą św., należy inaczej traktować posługę kapłanów w konfesjonale w niedziele i święta, kiedy wierni mają obowiązek pobożnego w niej uczestnictwa oraz w dni powszednie. Nie ulega wątpliwości, że „spowiadanie” w czasie Mszy św. w niedziele i święta, jakkolwiek jest dopuszczalne, to jednak nigdy nie jest i nie będzie ideałem posługiwania pasterskiego dla teologicznie i liturgicznie uformowanych duszpasterzy oraz dla wiernych, którzy pragną pobożnie uczestniczyć w sakramentach świętych. Świadome, czynne i pobożne uczestnictwo w celebracji Eucharystii od samego początku aż do jej zakończenia, w żaden sposób nie da się pogodzić z uczestnictwem w tym samym czasie w innej czynności liturgicznej, a taką jest celebracja sakramentu pokuty i pojednania. Takiego łączenia tych dwóch celebracji nie przewidują księgi liturgiczne, które dopuszczają a nawet zalecają łączenie ze Mszą św. sakramentów chrztu, bierzmowania, małżeństwa a nawet namaszczenia chorych.

Natomiast nieco inaczej należy spojrzeć na ten problem, gdy chodzi o dni powszednie i święta, w które wierni nie są zobowiązani do uczestnictwa we Mszy św. Wielu wiernych przychodzi wtedy do kościoła właśnie głównie po to, aby skorzystać z posługi spowiedników.

Biorąc pod uwagę raczej teologiczne, zasady celebracji liturgii w duchu obowiązujących ksiąg liturgicznych oraz prawdziwe dobro duchowe wiernych, w podsumowaniu należy stwierdzić, że Kościół pragnie, aby mieli oni częsty i łatwy dostęp do posługi kapłanów jako szafarzy sakramentu pokuty i pojednania. Jednocześnie usilnie zaleca, aby celebracja tego sakramentu nie pokrywała się z czasem i miejscem sprawowania Mszy św., zwłaszcza w niedziele i obowiązujące święta. Idealnym rozwiązaniem są na stałe wyznaczone i podane do wiadomości wiernym (na tablicy ogłoszeń) dni i godziny, kiedy kapłani poza Mszą św. pełnią posługę w konfesjonale. Korzyści duchowe penitentów oraz warunki posługi spowiedników są wtedy nie do przecenienia (cisza, brak pośpiechu). Dlatego należy zrobić wszystko, aby zmienić dotychczasową, prawie powszechną praktykę, spowiadania w zasadzie głównie w tym czasie, gdy w kościele celebruje się Msze święte.

Z dokumentu II Polskiego Synodu Plenarnego
Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II

29. Istota sakramentu pokuty pozostała niezmienna pomimo zmian, którym w ciągu wieków ulegał sposób jego sprawowania. W sakramencie tym spotyka się niezmiernie Boskie miłosierdzie ze skrucą grzesznika. Z jednej strony człowiek nawraca się pod działaniem Ducha Świętego: czyni rachunek sumienia, szczerze żałuje, wyznaje grzechy, postanawia zmienić życie i zadośćuczynić za wyrządzone krzywdy. Z drugiej strony Bóg za pośrednictwem Kościoła udziela przebaczenia grzechów: "Ojciec przyjmuje syna, który do Niego wraca, Chrystus bierze na nowo owcę i odnosi do owczarni, a Duch Święty na nowo uświęca swoją świątynię albo pełniej w niej zamieszkuje". Szafarz sakramentu, biskup lub prezbiter, rozgrzesza, daje pokutę jako lekarstwo na grzech i środek odnowy życia, ustala sposób zadośćuczynienia, modli się i pokutuje za penitenta. Dzięki temu, chrześcijanin, który odszedł od zjednoczenia z Bogiem, zostaje uzdrowiony i ponownie przyjęty do wspólnoty z Ojcem i do pełniejszej komunii kościelnej. (...)

119. Duszpasterze powinni regularnie zasiadać w konfesjonalach, zwłaszcza w soboty wieczorem i w przeddzień większych świąt, umożliwiając w ten sposób wiernym przygotowanie się do pełnego udziału w niedzielnej i świątecznej Mszy świętej.

Należy zachęcać wiernych do przystępowania do sakramentu pokuty i pojednania poza czasem sprawowania Eucharystii. Dotyczy to zwłaszcza problemów trudnych lub sytuacji delikatnych, które domagają się interwencji spowiednika jako ojca duchownego.

Zwyczaj sprawowania sakramentu pokuty i pojednania podczas Eucharystii ma swoje usprawiedliwienie z duszpasterskich racji praktycznych.